

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca.

Velja celoletno 2 gold. 50 kraje. — polletno 1 gold. 30 kraje.

List 4.

V Celovcu 25. februarja 1872.

Leto IV.

Pojanov

Verba in beka.

(Iz poljščine poslovenil —p—)

Na tihem bregu jezera so rasle mlade beke.*) Visoke verbe so jih branile vročih solčnih žarkov, solze iz oblakov so jih oživljale vsako jutro in lahek veter jih je pripogibljal in se šalil z njimi.

V kotičku zraven belega mostka je rasla ena beka, lepša in gorša od vseh tovaršic poleg krevljaste in vse pokvečene verbe. Kot sosedu ste se pogosto pogovarjali med seboj in enkrat pošle deblo verbe najlepšo izmed svojih mladik snubit k berhki svoji sosedu, želeč na vse svoje dni jo imeti za tovaršico. Ali beka postavi smehljaje se svoje šibko telo po konci, naravnost odreče, ziblje se gizdavo vkljub zavidnemu sosedu, šali se z vetrom, nagiblje se k njemu nasladno, ogleduje se potem v jezeru, in ko jo verba vjeti in prideržati hoče, umakne se naporednica ter se ne da zgrabiti.

Ali v življenju prihajajo tudi burje; ne sije vedno milo solnce in ne pihlja vselej prijazen veter od juga ali od vzhoda. Naenkrat prijezdi nek oster gospod od severa v bel kožuh oblečen, dehne z mrazom, ledeno sapo in vse beke se s strahom in ponižnostjo pred njim do tal priklanjajo. In ker navadno še le v burjah našega življenja iščemo pomoči pri drugih, tako se tudi mlada šibka beka, ko jo hud, serdit veter neusmiljeno semtertje zaganja, ozira po pomoči ter jo najde v naročji svojega krepkejšega sosedu. S svojim šibkim telescem ga oplete ter mu obvisi na vejah, kar pomenja ravno to, kar pri nas ljudeh okoli vrata. Serčno in milo ga prosi za milost in podporo. In on jej reče: Bog te sprimi draga moja sosedka! Z veseljem ti dajem svojo podporo, ne misleč ne najmanj na to, da si se mi v dneh zlatega solčnega sijanja in lepega vremena umikala in mene ogibala, in sem te jaz zastonj vabil z najljubeznivišimi besedami.

Šibka beka pa se na to še močnejše njega oklene z nežnim svojim telescem ter ga derži od straha in mraza. In ko strašna burja zopet jenja in solnce na novo ogreje zrak in obsije vsako zakotje, ostane šibka beka svojemu prijatelju hvaležna in sosedje so gostokrat čuli, kako ljubeznivo se od tega časa verba in beka pomenkujete.

Tako je minul marsikteri dan sreče, in beka pa verba ste živeli le za svojo nedolžno ljubezen. V tem pride enkrat človek s smertonosnim nožem v rokah, z

morivnim pogledom vse beke pregleda in začne nekatere odrezovati in s seboj jemati — bile so pa to same šibke in mlade.

To je poslanec pogube, šepne verba beki, poslanec velike in mogočne gospe, ki tam-le daleč na širokem svetu svoja posestva in gradove ima. Ne kaži se mu v svoji krasoti, temuč stisni se k meni in on bo tvojo lepoto prezerl ter se boš tako otmela poginu.

Verba je vedela za vse to, kajti ni bila več tako mlada in že večkrat je gledala, kako je ta grozovitni človek redno vsako leto prihajal in vsakikrat jemal s seboj veliko množico nesrečnic.

Beka se stisne k svojemu ljubimcu, skrije se med veje in tako je ostro oko grozovitnežev ne opazi. Ali beka je bila nečimerna, jako nečimerna ter si je mislila: Govorila mi je verba, da je gospa tega služabnika mogočna in bogata, da ima posestva in gradove; kdo vé, kaka prihodnost me čaka, ako se jej dopadem? Verba mi odsvetuje za gotovo to le iz zavisti, jaz jej tudi najmanj nečem očitati, kajti jo ljubim in sem jej dolžna hvaležnosti — ali zakaj se ne bi imela vsaj pokazati v celi svoji lepoti?

Ali v tem se vzdigne veter, kateri je poslušal njene misli ter serdit zašumi na njo: Kaj hočeš storiti, lehkomnica? Hočeš zapustiti svoje rojstno mestico, kjer te obdaja ljubezen in zavetje, ter se spustiti v očitno pogubo? Ostani, ostani, usmili se, ostani!

Ne ostanem! zakriči razdražena beka, ne ostanem dalje, zakaj vidva zastopata mi pot k veselju in sreči; jaz vaju mrzim!

Ali veter je pri vsem njenem uporu ni spustil ter jo deržal iztergavajočo se po sili.

Ostani, prosila je verba milo, kateri je veter vse razodel; ostani draga ljuba moja beka! upaj ljubezni moji in verjemi mi, da tam te čaka le poguba in končanje.

Beka je bila nečimerna ali dobra; obžalovala je prijatelja, ki jo je varoval v dneh hude ure in burje, stisne se k njemu ter mu prijazno obljubi, da ostane.

Veter po njenej obljubi umirjen, na drugo stran odide, beka pa postavivši se nekoliko po koncu, pogleda na svojega ljubimca. Ah kako ti je on pokvečen in nečeden, misli sama pri sebi, in kako grob!

In prišel je v tem času poslanec mogočne in bogate gospe in nesel butaro bek v rokah. Bile so to same šibke in mlade. Nekatere plačejo, nekatere se pa smehljajo, kimajo z glavami ter jo vabijo s seboj. Tu si beka jame misliti: Zakaj ne bi jaz imela iste osode kakor

*) Beka, bekovec se imenuje germičasto, verbino plemo, ki raste ob vodah in vsakega leta dolge, šibke izrastke poganja.

moje tovaršice? Ne more biti ta osoda tako strašna, ker one hité va-njo tako vesele in rade. In nečimernost se oglasi v njej na novo; in hoteč se pokazati v vsej svojej krasoti, odskoči od svojega ljubimca ter postavlja se po koncu zapoje poželjivo z listjem.

Srepi človek se jej približa, pogoltno jo s smertonosnim svojim pogledom in na mah jo odreže s svojim nožem ter verže k ostalim jetnicam.

Njen ljubimec je hotel imeti to isto osodo s svojo milico, zgrabil jo s svojo najmočnejšo vejo, napel v obupu vse žile ter je ni hotel pustiti od sebe. Oni človek se ozre na-nj, odplete milici teló, pahne ga z zaničevanjem od sebe ter pusti samega v britki žalosti.

Verba plakaje strese perje, in solze jej padejo za slovó na vzeto beko. Z željnim pogledom spremlja oddaljujočo se sosedko in vidi, kako ležeča trinogu na rami stopi ž njim v bližnjo graščino.

Odsehdob zapuščeni verbi tekó dnevi žalostno in dolgočasno; žalovala je vedno za šibko svojo tovaršico, in večkrat, ko je mesec svetil na nebu in vse uživalo pokoja, senjala je verba o beki, ter pod njenimi nogami rastečim travicam in zelim tožila svoje žalosti in bolesti.

Mlado beko je med tem čakala sjajna prihodnost; izbrana je bila z najlepšimi vred in odpeljana v veliko mesto, kjer se je imela pripravljati za svojo imenitno čast.

S početka jej je bilo močno žal po zapuščenem ljubimcu, čutila je silno bolest, ko jo je ostri nož odločil od nje matere zemlje, ter jo prevzela velika britkost. Kesala se je svoje lahkomiselnosti, rada bi se bila vernila nazaj v svoj mirni kotiček poleg belega mostka, kjer so jej dnevi pod varstvom verbe tekli tako pokojno in tiho, kjer je imela toliko sorodnikov, prijateljev in znancev. Ali bilo je to že prepozno, kajti ležala je že na rami svojega novega gospodarja in z drugimi vred pričakovala svoje namembe.

Prinesene so v graščino: o kako je tukaj vse lepo in krasno! Beka oziraje se okoli sebe je primerjala svoje poprejšnje stanovanje s sedanjim — kakšen razloček! in bila je še le v prednji sobi. Tam pogosto mokro, merzlo in veterno; tukaj toplo, suho, snažno. Pri vsem tem je beka vendar le sehnla in sehnla, gotovo ker jo namoč boli serce po mili materji in morda tudi po ljubimcu, in ko jo črez nekaj dni odnesó s tovaršicami vred iz prednje sobe ter na voz položena v veliko mesto pride, čutila ze je tako oslabela, da se je morala zavoljo okrepje kopati, kar jo v kratkem spet ojači.

Kajti jej je tudi bilo treba dosti moči za vse te muke, ktere so jo čakale.

Oddana je na odgoj nekemu čmernemu in hudobnemu človeku, kteri je bil zmirom nezadovoljen ž njo in ž njenimi tovaršicami. Izperva se je on branil nekako za njih zdravje, kopal jih in oživljaj; ali za tem, ko jih je neredko pograbil v svoje železne roke, ko jih je jel mučiti, viti, lomiti in nagibati, govoreč, da jih mora odgojiti, to je narediti gibke in voljne: so uboge beke od strašnih muk in terpljenja večkrat milo plakale in preklinjale velika mesta in vse odgojniko. Marsiktera tudi ni dostala te boleče skušnje ter umerla, lomeč se na drobne kosce, in telo jej je kar proč zadegano, in beke vidijo, kako je ležalo na smetišču.

Toda kako je bil zato krasno poplačan dostanek drugih! Ko so bile že dovolj izobražene, to je, ko so postale že dosti gibke, da se z lagostjo vdajajo na vse strani, spleta njihov učitelj iz njih lep košiček, obleče jih v praznično opravo, in dene na nje zlate gornje suknje.

Neprijetno je bilo sicer bekam stanovati stisnjenim eni okoli druge in prepletenim med seboj; gledale so pa vendar le na svoje zlate oprave in nečimernost jih je tolažila mené: Kako smo mi lepe! kako revne in nesrečne so naše sestre, ki rastejo na močvirnem bregu jezera!

In ponosne kakor kraljice, in ta pot v mehke popire zavite in v lepih ročicah deržane, vernejo se v kočiji nazaj v svojo graščino, kjer se ne postavijo več v prednjo sobo ampak v krasno dvorano.

Odslej so naši beki dnevi tekli v samih slastih zadovoljene nečimernosti. Delala je ona na košičku rožo: imela na sebi škerlatno suknjo, po verhu jej je telo pokrival lahek zlat plašček, in v sredi nameščen zelen kamen jej je dodajal milino in sijajnost. Dostikrat so se lepe bliščeče oči upirale va-njo z dopadenjem in slišala je o sebi marsiktero povoljno mnenje, ki je njeno ošabnost še bolj podbujalo.

Nekega dne je hotela mlada graščakinja iti na sprehod po jezeru; vzame tudi oni košiček s seboj, kjer je naša beka stanovala, in devši va-nj prekrasno neko delce, odide na vert. Ko gredó čez beli mostek, kraj ktere ga je nekdanj beka stanovala, se je vrabec, stari prijatelj verbe, zibal ravno na vejici ter jo pri vsej njeni veliki spremeni precej spoznal, koiti on je na prošnjo verbe letel za njo v mesto, in jo tam videl pri košarju, kteri je imel odgojalnico iz bek in latovk. Gledaje na beko zapoje verbi, pokazujoč na zlato z dragim kamenjem okrašeno rožo, da je to nje nekdanja milica. Verba jo radostno poljubi z najmehkejo svojo mladiko; ali ponosna in časti željna beka še poznati neče nekdanjega svojega zavetnika in prijatelja, temuč kar se vsede z gospo vred v čolniček ter se vozi ž njo po jezeru. Vrabec pa se še bolj ziblje, in jame se smejati in peti ter svetuje verbi, da naj se ne trapi in poišče si drugo zvestejšo milico med bekami, ktere so okoli nje rasle.

Po dnevih veselja so se za beko začeli dnevi dolgočasa in nezadovoljnosti. Znane lepote salona je niso več zanimale; gospoda se iz graščine odpelje, sobe se pozaprejo, okna pozaslonijo, beka pa in nje tovaršice ostanejo v temi ter dolg čas prodajajo brez konca in kraja. Prah se vsede na zlato njeno obleko, in v njegovem zastorku je bila beka videti kakor kaka pokornica ter je razmišljala svoje preteklo življenje.

O kako preserčno žal jej je bilo za nekdanje čase! Poprej je imela svoj lastni kosce zemlje, mehke in rahle, ktera jej je bila mati; travice poleg njenih nog rasteče so jo imenovalle mogočno gospo in čudile se nje visokosti in krasoti. Spomladi je iz nedra svoje matere pila sladek sok in se razvijala v zeleno listje, čversta hladna rosa jo je obiskovala in ljubila, žarki solca jo tako milo ogrevale, okoli nje šeptalo mnogo tovaršic, veselih, čverstih in prijaznih. Verba jo je nazivala milico svojo; v nje listju so pogosto posedevale ljubke ptičice ter popevale razne sprelepe pesmice, pa tudi večkrat prenočevale med listjem, kajti verba je bila gostoljubna; in dostikrat je sedla tudi na njen veršiček znana ptičica, in se smejala strahu, s kterim se je ona zvijala, če se je le količak veršiček zmajal.

Po jezeru se je vedno mnogo gosí in rac kopalo in plavalo, ter njih veseli plesovi in gaganje je razveseljevalo ne malo bližnje beke. Ko je pa prišla zima, jel se sipati bel kožušek z neba, tako bel in nježen, so beke burke uganjale ž njim ter ga otresale vedno iz sebe, ali mirnejše so se dajale verbe obsipati ter so bile videti častite in bele, kakor da bi bile iz alabastra. Oj lepo je bilo doma, in milo in veselo!

Ali v kratkém so nastopili spet veseli dnevi; gosпода se je imela vrniti iz tujih krajev. Okna se podprejo, pohištvo se osnaži in iz košička se zbrše prah ter v sredo postavi šopek jako lepих cvetlic, za gotovo, da bi mu naplatili poprejšnje zanemarjenje. K znani roži, narejeni iz beke in šopireči se na novo v zlati svoji obleki, nagne se prava roža, sedeča v košičku kraj svojega bratranca klinčka in s prečudnim duhom svojega telesa nagovori beko:

Dala se ti je nakloniti gosпа verba, ktera raste na bregu jezera poleg belega mostka; naročila mi je to po vrabcu, svojem starem prijatelju, s katerim sva se videla ravno pred odhodom.

Que voulez vous dire? (kaj čete reči) — popraša beka po francoski, kajti naučila se je tega jezika, stanujoč dalj časa v gosposkem salonu. Bratranec se je nasmejal naglas temu vprašanju, ktereга je razumel, ker on govori nekaj več jezikov; pa tudi vse cvetlice, ko so to zvedele, smejale so se glasno bedasti beki, da ni hotela več poznati svojih starih prijateljev, a še celó se prirojenega jezika sramovala.

Ali sirota beka ni vedela nič, kako žalosten konec je čaka.

Prišel je domu sin gospe graščakinje, berhek ali poreden deček; temu se jako dopade pozlačeni košiček in zlasti roža z lepim zelenim kamenom v sredi, ter si ga izprosi od matere. Igral si je ž njim nekaj časa, in ves srečen bil, da ga ima; ali kmalu se ga naveliča, verže ga v kot in ne mara dalje več za-nj. Igral si je ž njim na to fante, ki je bil pridан gospodičku za kratek čas, ali tudi temu se pristudi skoraj jedna ter ista igrača, zlasti, ker je bil košiček od roke gospodičeve močno terpel, ter ti ga verže nekega dne na veselje kmečkim otrokom na breg jezera, a ti puleč se za-nj, raztergali so košiček na drobne kosce in zagnali v vodo.

Dolgo časa je nekđaj zlata, sedaj pa vsa izgerjena roža plavalа po tihih vodah jezera, kar jo enkrat silen veter požene ter verže na breg. Iznenada se vidi beka poleg nog si dobro znane verbe pri belem mostku.

Luna je svetila ravno polna; beka, mokra in premerla, stiskala se je med mah in travice, ktere je niso spoznale in sprejele gostoljubno. Pogleda na verbo: kako lepa je bila videti posrebrena v lunini svetlobi! — Postava je dobila še veči obseg in berhkoto, mladike so se razširile in v najgostejšem zakotju zelenega listja, stisnivši glavico med peruti, dremal je znani nam vrabec. Kraj verbe se je zopet šibka in visoka beka gizdavo zibala in smehljala se speči in tiho šumljajoči verbi.

Britko je zaplakala uboga zapuščena beka, skrla se še bolj med mah in travo, in prosila na vso moč, da naj je ne izdadó in dovolijo v samoti in pokoju končati svoje žalostne dni.

Miloserčne travice jej to rade dopusté ter jo skerbno zakrijejo očem kogar si bodi.

Solnce vse vé.

(Zložil A. Umek.)

Da solnce zemljo ogreva,
Stare pesmi pojó.
Od njega da luč je dneva,
Vsi narodje vedó.

Al manj morebiti je znano
To, da solnce vse vé.
Če kaj je po noči skovano,
Berž mu luna pové,

Zločinstvo v tmino se skriva,
Luč po godu mu ni,
Al solnce svetu odkriva
Vse, kar se dogodí.

In bodi si še tako skrito,
Vé naj lastna le vest:
Gotovo bode odkrito,
Žarkom pride v pest.

Zatorej ljubi svitlobo,
Varuj hudih se ran,
Opuščaj zločinstva gerdobo:
Vselej pride na dan!

Venec domačih rož.

(Zložil * * *)

Na poti.

10.

Bog sprimi te, studenec živi,
Kakó sem že te bil želján;
O ti pijača v skali sivi,
Iskal sem tebe že ves dan.

Lehké so mi nogé postale,
Lehkó mi bije spet sercé;
Omlájen sem, ko rože zale,
Ki, véle, v rósi oživé.

O hladna kaplja, ti zdravilo,
Oslabljenim daš udom moč;
Teló si tù je izpočilo,
Izginil s čela pot mi vroč.

Sprejmi priserčno hvalo mojo,
Ker si ljubó me okrepčal,
Na pot spet moram dalje svojo,
Doklér ni mrak še čez nastal.

11.

Cerkljsko jezero.

Pozdravljam serčno te jezero,
Kakó si lepo sinje spet!
Kje tebi še enako ktéro
Pokazati zamore svet?

Po sveti govori o tebi
Široko se in vse stermí
Nad čndom, ktero hraniš v sebi:
Zdaj dno se polni, zdaj suší.

In temni Javornik visoki
Te vedno varuje zvestó,
Pod katerim skriti so iztoki,
Ki níkdar ti ne usehno.

Enako ti sercé je moje,
Zdaj polno sreče je sladké,
Zdaj prazno, kakor dno je tvoje,
Kedár ti odtekó vodé!

Obhaja vendar me veselje,
Ko zró oči te, ljubi kraj,
Izpolnjene so vroče želje,
Bog vé, te gledam še kedaj?

Serbske národne basni.

(Lavoslav Gorénjec-Podgoričan.)

6. Muha in vol.

O nekej priliki je vol bil šlapnil muhi na nogo; muha se je razhudobila in napretila je volu, da se mu osveti. Volu je bilo žal in dejal je, da je nevedoma stopil jej na nogo. A muha je bila vérna svojej besedi: najela je dva komarja, nekdé vzela ralo — in šla je rog razorat volu. Ker pa se vol nič nej zmenil za to, popusti ralo in orača in jame vekati na vola: „Ali bi rad, da ti razorjem še drugi rog?! Kaj, ali

hočeš?! ali bi rad?!“ Vol pa se oglasi: „Kedo je to na meni, ki me kliče? ne vidim ga!“ — „Jaz sem,“ — odgovori muha, „ali ne čutiš? Osvečam se tvoje hudomušnosti!“ „Da ti resnico povem: še vedel nejssem, kedaj si prišla; kader drugič prideš, daj mi glas, da bodem znal to, ti pa pazi da se s svojima pomagačema vred ne zavalíš z mene, ko segnem z glavo, da se jamem pasti.““

7. Lisica in babji zob.

Lisica je bila prišla pod sladek babji zob (Hagebuttenstrauch) in zagledala je samo en zrel zob na germu. Jame torej lezti do njega, da bi ga odtergala; pritisnila pa se je bila k nekolikim šilastim ternom in strašno opraskala, tako, da je cepnila na tla. Vendar se je zopet vsklonila — visoko, kalikor je največ mogla, pokaže zobe in reži v babji zob. V tem od nekoč pride druga lisica in zavzeta povpraša: „Kaj pa delaš?“ A sestra jej pa odgovori: „Smejem se onemu-le zobku; repenči se, da se me ne boji!““

8. Lisica in kokoši.

Lisica se je o priliki bila prikrala k nekemu stanovališču in napadla kokoši; kokoši pa so prestrašene vzletele na nekovo drevo. Lisica to vidi in sklence okaniti jih. Ozerla se je kvišku v kokoši in začudila jim: „Zakaj pa bežite?! ali nejste neumne?! Ali ne znate, da denes meju živalstvom in zverino kraljuje mir!“ — Petelin je to slišal, plopotnil s perotnicami in zapel: „Kikiriki-i-i, to nam je prav zdaj ugodno! mi o tem nejsmo še čuli ničesar — vendar pa, tam-le s polja tekó naši psi, morda nam ti nesó tega miru glas!““

9. Mačke in miši.

O nekovej priliki so miši mačke poprosile, da bi skupaje hodile izprehajati se; tudi bi bile miši mačkam rade dajale letnino, da jih ne bi davile. Mačke se vdaé tej mišjej želji, a nejsmo mogle pogoditi se: ali se bodo sprehajale po polji, kar so želele mačke, ali verhi strehe. Napósled so se pogovorile, da se bodo izprehajale po kamenej kopici, ali pa kraj polja. Ko je bil nastopil prvi izprehajalni dan, prišle so vse miši in utaborile so se verh kamenja, mačke pa malo dalje na ravni, kamenej kopici na podnožji. Zdaj velik, star maček stopi mačkam na čelo in jame upiti na miši: „Kdé pa ste, miši? Pridite na plan, zató da vidimo, koliko lepše razmérje zdaj vlada mej nami, — razmérje blago-dejnejše, nego je vladalo doslé!“ — Ko mačka zagleda največjih mišjakov eden, zakliče svoje družini: „Kedor si moj, bliže luknje stoj!““

10. Volk in jagnjeta.

Volk se je bil izlakotil, pa nej nikoli nikdér mogel dobiti si neogibno potrebnega užitka; prikrade se torej k nekemu dvoru, v katerem so bila jagnjeta zaperta. Ker nikakor nej mogel do njih priti, vskrikne: „O ljuba jagnjeta, ljubi moji otročiči, kako vas ljubim! Pošljite mi jagnje venkaje, da mi izdere kost, ki je mi v gerli obtičala!“ Jagnjeta mu pa odgovoré: „Rada bi ti postregla, da hlev nej zapert, ali čakaj, idemo povedat to pastirjem, ti gotovo najlepše izderó ti kost!““

11. Lisica in kokoši.

O nekej priliki so lisice in kokoši sklenile, da bode mej njimi mir od sv. Jurja do Mitrova; snidete pa se zopet o priliki lisica in kokoš — in lisica kokoši povpraša: „Ljuba dušica! kokoška — dobra in krasna, povedi mi vendar: zakaj kvišku pogledujete, ko vodo pijete?“ — A kokoš odgovori: „I nu, dokler ste ve z nami in me z vami, ne bojimo se vas, pač pa jastreba in orla; za tega délj se oziramo kvišku, da nas ne bi kateri zagledal ter priletel na nas. Ali ve lisice, povedi mi, duša moja, zakaj se rade tako skerbno ozirate okrog sebe? morebiti kaj iščete popreje, predno na nas planete!“ — Lisica kokoši odgovori: „O nekovej priliki je mi Vaš pastir mater ustrelil, lani Vaš pès hčer zadavil, a onedve ste nam na smertnej postelji naročili, naj se varujemo vaših pastirjev in psov.“

12. Volk in jagnjeta.

Zaslišal je volk, kdé jagnjeta blekečó in po glasu se je prikral k njim; pa vruga, nej mogel preskočiti ograde, le skozi režo je pogledaval, kako igrajo drugo z drugim. In reče jim: „Pridite venkaje, v ograji vam je pretesno, a jaz vam pokažem novo, lepšo igro.“ Eno izmej jagnjet pak mu pové: „Me smo se to igro naučila sama, s ptujim in gospodom višim, nego smo me, nas pa je sram igrati.““

Božja pot pri sv. Valentinu.

(Spisal J. P.)

V Moravški fari tri mile od Ljubljane stoji precej visoka gora sv. Valentina, tamošnje ljudstvo pa jo sploh imenuje Limbarsko goro.

Pravljica pravi, da je stal nekda na tej višini grad, ki se je pogreznil, in na njegovem mestu so ondodni prebivalci postavili pozneje cerkev, ter jo posvetili sv. Valentinu.

Dan današnji je ta gora imenitna božja pot ter imá tri poglobitne shode: o hinkostih, kresu in sv. Tilu. Od vseh krajev privré mnogo romarjev, posebno iz gorenske in štajerske strani, pa tudi Dolenci pridejo daljno pot.

Izvoliva, dragi bralec, najugodnejši čas o sv. Tilu, kajti sedaj je najmanj dela, toraj pride obilo romarjev, ter pojdiva tudi midva na oni prijazni hrib, odkoder se nama blišči bela cerkva s posebej stoječim zvonikom nasproti.

Solnce zahaja za kamniške planine. Le poglej, kako čarobno obsevajo njegovi ognjeni žarki s snegom in ledom pokrite verhunce, kako se vse blišči in miglja, kako vse trepeče in leskeče, kot bi bile sive skale z milijoni in milijoni biserji posute in ledene planjave z zlatimi penami preprežene! — Počasi pa velikanska nebeška luč popolnoma vtone, zlata večerna zarija razlije se po zahodnem obnebi, v dolini pa nastane prijeten hlad in blagodejna sapica pihlja po dobrih igraj se z drevesnimi lističi.

Po beli cesti še derdrá voz za vozom ter privaja romarjev, nekteri pa, manj premožni, ali pa iz nabožnih vzrokov, gredó peš. Kakor daleč sežejo oči po cesti, poteza se nepretergano dolga procesija. Tu stopa počasi ob palico se opiraje sivi starček, ki je že nekteró

pot storil k sv. Valentinu, pa tudi na svoja stara leta še ne zanemarlja te navade misleč si: „morda bo letos poslednjikrat, ko obiščem Limbarsko goro; tam zopet caplja majhen deček, ki je morda nategnil še le prve hlačice, zvedavo se ogledovaje po okolici, ki je še nikdar ni videl, pa tudi še nikdar ni bil tako daleč po svetu. Pervikrat je nastopil tako dolgo pot, pa vendar ne peša, temuž z odrasčenimi vred korači, da je kaj. Tam zopet vidiš stare ženiče s culjami pod pazdiho, in mlada dekleta praznično oblečena, ki lahnih nog, kot serne, hitijo dalje, puščajo za seboj stareje in slabije mamke, ktere že pot nekoliko pobira.

Večerni mrak se je po zemlji razgurnil in blede luna enaka velikemu rešetu priplava izza gor ter se nekako melanholično ozira s svojega visocega sedeža na zemeljske krajine, kot bi se jej tožilo, da je morala tako zgodaj vstati in nastopiti svoje nočno potovanje. Zvezda za zvezdo se prikaže in kmalo vse miglja po širem nebu.

Z glavne ceste pelje pot prek travnikov proti hribom, ki se dvigajo pred nami in vedno bolj ožijo dolino. Žabje ragljanje in murnovo čverčenje nas pozdravlja od vseh krajev, sicer pa je vse tiho in mirno. Konec travnikov se vije precej dereč potok Radomlja po peščenih strugi ter izpira goram podnožje. Po ozki bervi se pride čez in odslej pelje sterma pot naravnost v goro, zdaj po goščavi, zdaj zopet po spašovnikih. Kamenje in iz zemlje sterleče korenine ovirajo pot in kdor je ni vaje, kobali bolj po štirih nego po dveh. Pa to nič ne dé, vsak človek mora nositi svoj križ in včasih še dva.

Prijatelj, prišla sva do razpotja in v bukovji kričeči čuk me spominja strašnih povedek, ki si jih je ustvarila domišljija prostega ljudstva. Marsikakemu sicer pogumnemu kmečkemu fantu zježijo se lasje, ko gre med enajsto in polnočno uro tu memo in nehoté potisne klobuk globokeje na čelo ter pospeši korake, da bi jo prej unesel. Že stari oče mu je pripovedoval, da je videl na tem kraju hudobo, ki je černo kokoš pekla, drugokrat zopet ognjenega kozla, veliko belo ženo itd. In mladenec si je vtisnil v glavo vse te strašne pošasti, in kedar gre memo, misli tudi on videti kaj enacega. Midva pa pojdiva le pogumno dalje, ker nama je znano, da so vse te pošasti samo bedasta domišljija.

Poglej na uni goli holmec nama nasproti! Višnelkaste lučice letajo krog. Sedaj pritekó: ena, — dve, — tri, zaporedoma izza hriba, ondi nekoliko počakajo, zavrté se in zopet izginejo. Kaj je to? Ranjca mati so mi pravili, da so čarovnice, ki ljudi mótijo na poti, in jaz sem se jih kot deček strašno bal. — Pa midva je veva, da je ondi močvirni kraj ob studencu; veše so toraj, hlapovi, ki prihajajo iz močvirja ter se vžigajo.

Še eno goščavo prekoračiva, — pred nama nakrat stoji cerkev in krog in krog polno ut prepreženih z belimi plahdami. Pot je končana, prišla sva k sv. Valentinu.

Ura je natolkla v zvoniku deset. — Merzla sapa brije krog cerkve, in romarji so se spravili v zatišje k velikemu ognju, kjer kuha stara ženica juho brez mesa, kavo, mleko itd. — To ti je gnječa pri ognji! Ta in uni si rad kupi škudेलico te nedolžne juhe, ki bi je smel brez vsega greha kvaterno sredo jesti, ali kave, da bi si želodec nekoliko ogrel ter prigrizuje zraven seboj prinese potico; drugi so se posedli na tla ter si zapalili pipe pogovarjaje se o različnih kmečkih zadevah: koliko bo zopet davek povišan, kakó gre živina v ceno, kake pridelke bo letos imel in več enacega. — Dekleta so si izbrale poseben prostor pod zvonikom, in ondi pojó pobožne in tudi vesele pesmi, da bi jim prej pretekla noč, fantje pa so jo zavili v leseno uto, kjer toči

kerčmar prav kislo vino, in ondi so pri polnih poličih prav židane volje. Kramarji in drugi prodajalci, ki so po dnevu spravili svoje zaboje tu gori, pospali so v svojih utah zaviti v kožuhe, dobro vedé, da se jim ni treba bati tatov, ker koračijo trije žendarji z nasajenimi bajoneti krog cerkve ter čuvajo njihovo imetje. Včasih se pa vendar goljufajo, ako je tat bolj zvit, nego žendar ter odnese kake póle platna, bog te obvaruj! da ga nihče več ne vidi.

Tako poteka noč med pevanjem in pogovori, midva pa, dragi, pojdiva nekoliko unostan cerkve, tjekaj, kjer stoji za zvonikom na nekoliko vzvišenem kraju visoka lipa.

Medla mesečina osvetljuje okolico in le deloma moreš razločiti ti že znane kraje. — Tikoma pod nama v dolini vije se cesta kraj travnikov, po katerih stojé raztrešene posamezne verbe in jelše. Bele hiše dvigajo svoja slemena izmed sadnega drevja, da je videti, kot bi bile ondi razgernjene bele rjuhe; tu pa tam zalaja kak pes, zauka tudi kak fant, kteremu se v nasprotni strani jek oglašá, in zopet je vse mirno.

Kako veličasten prizor po noči v mesečini iz te višine! Sicer ti zakriva mrak, enako tankemu situ, okolico, a vendar razločiš vse še tako majhine vasice in selišča. Poglej ondi v daljavi tisto belo progo, ki se podolgoma poteza prek polja! To je megla, ki se vzdiga ob Savi, in koj zadej zapaziš temni kupec, enak naritej kertini: ljubljanski grad je, in spodej nekoliko svitleje proge ti kažejo mesto. Na severo-zahodu dviga se temna visoka stena, ki ti ovira dalji razgled, iznad nje molé tu pa tam verhovi navpik. To so kamniške planine, in ona gruča tam zadej je orjaški Grintovec, ki ponosno dviga svojo sivo glavo v sinje nebo, ne maraje niti za bučeče elemente nad seboj, niti za reve in težave svojih slovenskih otrok pod seboj. Top je in mertev za vse, kakor pesnik pravi:

Goreči mu treski
Ob čelu gromé;
Al vendar orjaka
Iz sanj ne zbudé.

Pod njim pa Slovenec
Steguje rokó,
In moli in prosi
In briše solzó.

Vidiš tu doli tikoma pod goró ono sivo skalo? Imenuje se „votli kamen.“ Od tod pelje votlina skozi goro, in ljudje pripovedajo, da se je prišlo o prejšnjih časih po tej votlini skozi goro v bližnjo faro Peče, sedaj pa je zasuta s kamenjem, kar se je najberž zgodilo zaradi varnosti, da bi kdo va-njo ne zašel in kam ne telebil. Limbarska gora imá sploh mnogo podzemeljskih jam, in na vseh krajih izvirajoči studenci kažejo, da mora biti ta hrib velika vodna shramba. Ljudje pravijo, da je Limbarska gora vsa votla in napolnjena z vodo, da je le tri kolovozne lestve globoko persti na njej, vse drugo pa je velik hram. Nekdaj, pravijo, bo ta voda bruhnila na dan in vso okolico zalila.

Limbarska gora je dobila svoje ime od grada Limberk, nemški Lilienberg, ki pa je stal mnogo niže in je dan današnji že čisto razsut, da se le po razmetanem kamenju dá spoznati, kje je stal. Ta grad je bil lastnija Limberskih grofov, katerih zadnji potomec je storil nesrečno smert na pokopališču v Mekinjah nad Kamnikom. Kmetje so ga ubili. Njegova žena se je preselila pozneje v Belneško grajščino in ondi v obližji postavila cerkev v čast materi božji na Dertiji. —

Potekla je noč in na izhodu že zlatí nebó jutranja zora. Fantje poterjavajo v zvoniku, romarji vstajajo iz svojega ležišča ter se pripravljajo k jutranji maši, prodajalci pa izkladajo iz zabojev blago razpostavljaje in obešaje ga na ogled pred uto.

To ti je grječa! Vsak hoče biti prvi v cerkvi, pa ta je že prepolna, ker so jo že zvečer obsedle ženske in se ne dajo več iz nje pregnati. Kdor je prekasen bil, mora odjenjati in se zadovoliti samo od zunaj vdeležiti se svečanosti. Pa poterpimo nekoliko, da mine prva maša, potem odidejo dalnji romarji, prišli pa bodo novi, večidel domači k deseti maši.

Pot k sv. Valentinu je sedaj vsa živa celo dopoldne. Eni odhajajo, drugi prihajajo, in tako se versté zaporedoma. Berači, ki so čez noč kje v listji spali, ali pa zabijali prejšnjega dne priberane denarje v kakej kerčmi, razpostavili so se zopet ob poti in nadlegujejo človeka, da ni skoraj moč memo. Nekteri teh beračev so pravi originali. Ta vpije na glas in moli, drugi se je polotil celó pridigovanja, tretji pa videti, da s tem premalo nabere, jel je peti in uganjati norčije. Marsikteri te za vse križe in težave prosi, ko greš memo, in če mu nič ne daš, se za teboj prav kervavo priduši in te še ozmirja. To so ti privilegirani berači po vseh božjih potih, večidel še mladi in terdni, ki so si nalašč kake ude pokvarili, da bi ljudi motili. Kedar jim beračija ne gré po sreči, lotijo se tudi vspešnejšega posla — tatvine.

V cerkvi neprenehoma zvoní in celo dopoldne se beró maše. Ljudi prihaja vedno več in celó kaka nališana gospodična in gizdavi gospodek je zašel iz mesta tu sem bolj zaradi kratkočassja, nego iz pobožnih namenov. Vse se ziblje in giblje krog cerkve, krog ut in kerčme, da se ti je komaj moč preriti. Ta išče svojega soseda, uni zlahtnika, da bi mu nekaj posebnega sporočil. Ondi sta se sešla dva stara znanca, ki se že mnogo let nista videla. Radosti si stiskata roki in pripovedujeta vsak svoje dogodke, odkar nista bila skupaj. Tam se je poslovila sestra od brata, ki je kje daleč omožena, in odhajaje pristavlja: „Drugó leto se bomo zopet videli na Limbarski gori, bog te obvaruj!“ — „Zdrava bodi tudi ti!“ veli ta in razideta se vsak svojo pot.

Ondi na višini se je zbralo nekaj dijakov in družih slovenskih turistov. Skozi dalogled zrejo po okolici in pregledujejo kraje. Dan je kakor nalašč ugoden za to, zrak čist in vidi se prav daleč. Bele cerkvice po holmicah, stare podertine na višinah, prijazne vasi med verti, bele ceste, vijoče se reke po dolini, vse to se verstí zaporedoma. Kamor se ozreš, vidiš kaj novega.

Zrem po hribih, zrem po polji
Mečem sem in tje oči,
Gledam, kar mi je po volji,
Mesta, terge in vasi.

Pri utah se prodaja in kupuje, pije in jé. Vse, kar poželiš, imaš tu. Ondi so si nakupila dekleta pri kramarju pisanih rut, tukaj je zopet napolnil fant robec z medenimi serčki in družimi enacimi stvarmi, da bi prinesel doma ostalim „odpustkov.“ Odpustek mora prinesiti, kdor pride iz božje poti, to je že stara navada, sicer je koj zamera, posebno pri dekletih. — Gospodarji so se spravili nad usnje in kosé. Premedeni Teržičan hvali svoje blago, seka s kosó železne žreblje, da bi prepričal kupčevalce, kako izverstne so. Dolgo se pogoja terdovratni kupec in odbija po krajcarji, dokler mu ne pripusti prodajalec blagá. To ti je ženek in brekn s kosami in terkanje z brusilnimi kamenji! Ondi se zopet

režejo podplatje, urbasi in sutani. Vsakdo kaj kupi, vsakdo kaj nese domú.

Nazadnje pa se je še treba okrepčati, in tu pomaga iz zadrege kerčmar z vinom in pivom. Kar pod milim nebom ga pijó stojé ali sedé, kakor se komu poljubi, in včasih je že pozno popoldne, ko odide zadnji romar iz gore.

Odslej pa ostane sv. Valentin zopet sam s cerkovnikom celo jesen in zimo, in le zdaj pa zdaj se bere kaka tiha maša gori, ktere se vdeležujejo samo bližnji sosedje.

Azijska kolera.

(Spisal dr. —ž.—.)

(Dalje.)

Pa naj že bode izid teh preiskovanj kateri koli boče, nekaj posebnega mora vendar biti, kar kolero dela, kar se kakor nepretergana nit vleče po vseh njenih epidemijah in se pustí slediti nazaj v njeni rojstni kraj. In to nekaj, imenujmo to: klico, seme ali otrov kolere, derži se odpadkov bolnih ali vsaj okuženih pa še zdravih ljudi, to stoji nad vsako sumnjo.

Človeški odpadki obsegajo klico kolere, kar se zamore z izgledi na tisoče in tisoče dokazati. Kolera toraj ni po dotiki z bolnikom nalezljiva kakor na primer: osepnice, škrlatina, podkožni tyf in druge mnoge, okužne bolezni, ampak seme grozne morije se nahaja v bolnikovej bližnjavi in se razvija iz bljuvanja in iz črevnih iztrebkov. Mnogokrat se je že zgodilo, da so zdravi v enej postelji z bolniki ležali, matere svoje že bolne otroke dojile, pa niso kolere dobili. Kdor je vendar le zbolel, napil se je nečistega zraka v bolnikovej okolici ali pa drugod v njegovej hiši. V tem obziru so zahodi (skreti), gnojnice, nesnažno smetišče, gnojnišče, kamor se bolnikovi odpadki nosijo in izlijajo, prava gnjezda, kjer se kolera izlega in godi. Ravno tako nevarno za zdrave je perilo, po bolniku onesnaženo, lesenina, staro zidovje, če so se bolnikovih iztrebkov tako napili, da v njih gnjiti in razpadati zamorejo. Bolj nemarno, nesnažno ko je vse okoli bolnika, kamor njegovi iztrebki padajo, več nemarnosti in gnjijočih živinskih in človeških iztrebkov sploh ko se nehaja po zahodih, smetiščih, v gnojnica in gnojnih kupih; tem večja nevarnost postoja za zdrave, tem več smertovnih klic se razvije, tem hitreje razbolivajo jeden za drugim v okuženej hiši.

Da obsegajo človeški odpadki seme kolere, tega so nas bistra opazovanja cele bolezni in pa neposredne poskušnje učile. Mnogi so poskušali kermi živali s človeškimi odpadki in glej živali, ki so tudi podvržene podobnej bolezni, so razbolele, če so bili ti odpadki le nekaj dni stari ali vsaj gnjiti začeli. Čversti bolnikovi odpadki obsegajo še premalo tega morilnega semena in so malokdaj okužili. Serčni ljudje so celó bolnikovo čversto bljuvanje za poskušnjo pogoltnili in niso razboleli. Pri raztelesovanju takih merličev se je že marsikteri zdravnik vrezal, vendar kolere ni dobil, čeravno je v rano nekaj merličeve kervi dobil. Vse drugače bi to pa izpadlo, če bi bilo truplo začelo že gnjiti in bi bilo prav nesnažno po poltu. Za nas so te poskušnje neizmerno tolažljive, ker se nam pri postrežbi nesrečnih bolnikov ni treba bati, če le na natančno čistobo in snaženje neprenehoma gledamo.

Toraj po iztrebkih bolnikovih okužen zrak v bližnji okolici bolnika, v poprej imenovanih hišnih napravah, obsega kolere otrov, ki postaja tem bolj nevaren in morilen, čem bolj se gleda na čistost zraka in snažnost po teh napravah in okrog bolnika. Tukaj naj stojé nekteri izgledi, kako se kolera širi po iztrebkih bolnikov, pa tudi tistih, ki klico morije v sebi nosijo in se vendar še zdravi počutijo.

Kloster Ebrach na Bavarskem, pripoveda slavni profesor Pettenkoffer, je velika posilna delavnica, kamur zanikerne ljudje obojega spola zapirajo. Leta 1854 dobí ta jetnica, kjer se hrani več sto jetnikov, kolero po nekemu jetniku Grasel-u, katerega so še zdravega iz okuženega mesta tje poslali. Ta človek dobí gredé na potu drisko in nazadnje v jetnici za kolero umerje. Pri svojem vstopu v delavnico so mu vzeli perilo polno nesnage in ga poslali prát na ženski oddelek, kateri je bil po pogradi in v vseh zadevah popolnoma ločen od moškega oddelka. Iztrebke bolnikove so v začetku, nevedé da ima kolero, metali nespremenjene v zahod moških jetnikov. In glej, v malih dneh začenjajo jetniki moški, malo pozneje tudi ženski na kolero razbolevati tako, da je nazadnje postala v delavnici grozna morija. Na ženskem oddelku ste prvi zboleli dve ženski, ki ste Graselovo perilo iztrebkov nategnjeno, prali in za njima druge, ki so hodile na zahode, kamur so prvih bolnih žensk nespremenjene iztrebke metali.

Ravno tako se je godilo na moškem oddelku. Boleden je grozovitno razsajala, čeravno zdravi jetniki in jetnice z bolniki niso prišli v nobeno dotiko, in so samo tiste zahode obiskovali, kamur so iztrebke bolnikov metali. In glej, od čuda sto uradnikov, hlapcev in strazarjev, ki so imeli svoj od drugih ločen zahod in ki so spali daleč od bolniških zahodov v posebnem oddelku velikega poslopja, ni zbolela nobena duša, čeravno so bili vsaki dan v neposrednej dotiki z jetniki. Rajni profesor Niemeyer pripoveda, da so prišli iz okuženega mesta Štetin leta 1848 rekrutje v mesto Magdeburg. Zvečer precej po dohodu na prenočevanje v privatno hišo razbolita dva, ktera pa so nemudoma v vojaško bolnico daleč od te hiše odnesli. Noben teh bolnikov ni bil v dotiki s hišnimi prebivalci, samo bolnikove iztrebke so v hišni zahod vergli. In glej v malih dneh se vname huda morija v tistej hiši, širi se v začetku po tistej ulici in okuži nazadnje veliki del mesta, ki je od tega eno najmornilnejših epidemij dobilo.

(Dalje prihodnjič.)

Smešnice.

* Vojak nese urarju svojo žepno uro popravljat. Urar mu pové, da bo poprava več veljala ko ura. — „Nič ne dé,“ odverne vojak se smehljaje, „če prav še enkrat toliko velja.“ — „Koliko ste pa dali za-njo?“ — „Necega Turka sem po glavi lopil.“ —

* Na Ogerskem so vjeli dva tolovaja, katerih eden je bil načelnik večje tolovajske druhal. Tega pred sodnijo sodnik vpraša, kazaje na njegovega pajdaša: „Je li ta tudi od vaše druhal?“ — „Tudi,“ odgovori načelnik merzlo, „a bil je le časten ud.“ —

* „Kaj so žene?“ vpraša Škender Davorina. — „Žene so ptice, ki na dan po dva in trikrat perje menjajo; doma so škorci, na ulici pavice in med dvema golobice.“

* Narodni zastopnik je bil vprašan, zakaj v zboru nikoli ne zine besedice. — „Saj drugi dosti govore in mora tudi kteri biti, ki posluša,“ je bil odgovor.

Zastavice.

11. V katerih morjih in rekah ni kapljice vode, v mestih nobene hiše in na polji nobene rastline?

12. Katera palica je najteža?

13. Kje se voda najdražji prodaja?

14. Oče ima dva sina, eden je 10, drugi 5, oče pa 45 let star. Pred koliko leti je bil oče štirikrat stareji kakor njegovi sini skupaj?

15. Neki igralec zgubi v treh dneh skoraj ves svoj denar, namreč prvi dan $\frac{2}{5}$ svojega denarja, drugi dan $\frac{2}{3}$ tega, kar mu je prvi dan ostalo, tretji dan $\frac{3}{4}$ tega, kar mu je drugi dan ostalo. Na zadnje mu še ostane 50 gld. Koliko denarja je igralec imel, ko je prvi dan igrati začel?

16. Vprašam sina sosedovega, koliko otrok je pri vas? Odgovori mi: Jaz imam toliko bratov kakor sester. To je bedak, si mislim, ker mi tak odgovor da; — vprašam tedaj hči, koliko otrok je v vaši hiši? Jaz imam trikrat toliko bratov kakor sester, mi odgovori. Povej mi, dragi bralec, kako bi iz takih odgovorov posnel, koliko otrok da sosed ima?

Uganjka zastavic v 2. listu:

8. Po nogah; 9. igrali so v gledališču; 10. tat.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država. Prvi predlog sedanjega vlade, postava o volitvah za silo, je bil od državnega zbora v seji 20. t. m. s 104 proti 49 glasovi sprejet. Proti omenjeni postavi so glasovali Poljaki, Tirolci in Slovenci, za postavo pa ustavoverci in federalistične stranke izneverjeni Dalmatinci in Primorci s Černetom vred. Celó ustavoverni časniki se čudijo nad tem izidom pri glasovanju in mislijo, da je morala vlada Dalmatincem gotovo veliko obljubiti, da so jo s svojimi glasi podperli. Ali si bo vlada s to postavo veliko pripomogla, je dvomljivo. Čehi, proti katerim je bila v prvi versti namenjena, se je ne bojé, ker tam je ljudstvo politično že tako izobraženo, da nove volitve ne bodo imele drugega izida kakor dozdej; drugim Slovanom v Avstriji pa tudi ne bo toliko škodovala, ako so možje. Ustavoverci se je močno veselé nadjaje se, da jim bo pri gospodovanju nad drugimi narodi veliko pomagala. Bomo videli, kaj prihodnost prinese. Zna se kolo obrniti in tiste tretji, ki so jo skovali.

Drugi vladni predlog, ki ga je ona 18. t. m. državnemu zboru v presojo predložila, je postava o ustavljenju porot. Ta postava določuje, „da se sme po cesarski naredbi, katera mora biti od celega ministerstva proti podpisana, v krajih, kjer se to za neodvisno sojenje potrebno zdi, veljavnost porotnih sodeb za eno leto ustaviti. Po enem letu mora naredba moč izgubiti, ako posebna postava ministerstvu ne dovoli, neveljavnost porotnih sodeb še za daljši čas zaukazati. Vse pravde, katere se imajo po določbah ustave pred porotami soditi, pridejo, kader porote nehajo, pred ista sodišča, ko druga kazni vredna dela.“ To

bi bila postava, katera ima namen, vsem časnikom, ki niso zadovoljni s sedanjo vlado, usta zamašiti. Ako bi človek ne bral černo na belem, bi ne verjel, da ravno tista stranka, ki je porote vpeljala, je zopet ustaviti hoče. In ti gospodje si sami pridevajo ime „liberalci“?

Hohenwart je bival te dni na Dunaji in bil od cesarja sprejet, kar daje nekaterim listom povod sumiti, da se za herbdom sedanje vlade zopet nekaj snuje.

Na Hervaškem se je ban Bedekovič svoji službi odpovedal in za zač. banovega namestnika je imenovan unionist Vakanovič, ki je menda nesposoben za tako visoko službo.

Zunanje deržave. V prusko-nemškem zboru trajajo hudi napadi na katoličane, katerim Bismark očita, da nimajo domoljubja, kar mu pa bi gotovo nemogoče bilo dokazati. — Na Francoskem se močno bojijo Bonapartistov, ki so se začeli gibati in ki nameravajo republiko zadušiti.

Razne novice.

Slov. matica v Ljubljani je imela 15. t. m. občni zbor, kterege se je osebno vdeležilo okoli 60 matičarjev. Po sporočilu o matičinem delovanju zadnjega leta se je govorilo in sklepalo o napravljenju lastne tiskarnice. Nazadnje je obveljal sklep, da ima Matica skrbeti za lastno tiskarnico. Pri volitvi 10 novih odbornikov so bili izvoljeni gospodje: Cigale, Šolar, Pleteršnik, Žakelj, Einspieler, Dr. Costa, Marn, Lesar, Praprotnik in Grabrijan. — Matične knjige za l. 1871, „Letopis Matice slovenske za 1871“ in „Mineralogija in Geognosija“ (Schoedlerjeve knjige prirode III. snopič) so se razposlale in tudi k nam v Celovec že priromale.*) Slovenskega atlanta III. snopič, ki je udom namenjen za leto 1871. pride pozneje s knjigami za leto 1872 vred.

Pomagajte! Na dolenjem in notranjem Kranjskem je bila lani slaba letina. Ljudem že zdaj začenja primanjkovati najpotrebnejšega živeža in revežem lakota žuga. V takih okoliščinah je naša človeška dolžnost, je dolžnost vsakega rodoljuba, da prihitimo na pomoč svojim revnejšim rojakom. V ta namen se je ustanovil v Ljubljani odbor za podporo stradalajočih, ki sprejema mile darove. Darovi v denarju naj se blagovolé poslati na g. Ivana Vilharja v Ljubljani; darovi v blagu: žito, krompir, fižol itd. naj se odboru samo naznanijo, ki bo odkazal kraj, kam naj se pošlejo. Slovenci pomagajte svojim rojakom!

Tiskarnica družbe sv. Mohora si je oskerbela že prav lepo zalogo tiskanih formularov za duhovne kakor: cerkvene račune najnovejše oblike, izkazke cerkvenih ustanov, inventarje, relatio synodalis, kerstne, poročne in smertne knjige in liste itd. se ve, dozda samo v nemškem jeziku — pa želeli bi, da bi kmalo bila potreba, napraviti jih tudi slovenski.

Novi knjigi.

Berstje, zbirka različnih pesmij; zložila in založila L. Haderlap in Iv. Hribar, je naslov novi knjigi, katera je ravnokar beli dan zagledala. Zbirka, ki obsega — v mični obliki — blizo 120 strani, razpada v tri glavne oddelke: „Pesmi Haderlapa“, „Gerlice iz vasi“, „Pesniške poskušnje Iv. Hribarja.“ — Delo smo si natančno ogledali in spoznali, da ga še srednjim cvetli-

*) Častiti celovski udje naj blagovolijo po nje poslati k poverjeniku, ki ob enem doneske za tekoče leto sprejema. S. J.

cam našega slovstva prištevati ne moremo. Škoda le, da je v minulih treh letih toliko malovrednega blaga, odmerjenega večidel mladini, na svitlo prišlo! Pesnika sta nam že precej znana po „Pomladanskem cvetju“ in reči moramo, da se sicer nahajajo tudi v najnovejši zbirki dobre pesmi mimo drugih, ki bi se bile lahko opustile. Knjiga bi bila potem tanjša, ali ob enem tudi mnogo boljša. Pesmice: „Nezvesti“, „Moja nevesta“, „Prepelici“ i. drg. so prav v narodnem duhu zapete in nam kažejo, da smo dobili v mladem pesniku dobro moč, katera si na književnem polju s časom zasluge pridobiti zamore. Jezik mu je prost in naraven, misel in izpeljava na posameznih mestih precej dobra. Vstregel bi nam pa, ko bi v prihodnje bolj pazil na resno temeljitost in vjemno čistost. Kar tiče tretjega oddelka, nam ni kaj po godu. Pri Hribarju sicer opazujemo povsem izvirnost in samostalnost, ter ob enem viharost, ali o resnem učenju ni ne duha ne sluha. Konečno svetujemo pesnikoma, da sta v prihodnje bolj pazljiva, ker enake zbirke večidel le učeča se mladina kupuje, ki se nikakor ne sme siliti s puhlimi tropinami.

„J. Pajkovih izbranih spisov“ prvi zvezek, ki obsega politične, narodno-gospodarstvene in naučne sestavke, je pretečeni teden na svitlo prišel in se dobiva pri pisatelju samemu v Mariboru, ter ob enem pri Lerherju v Ljubljani in pri Novaku v Mariboru. Cena knjigi, ki obsega v jako lični vnanji obliki blizo 220 strani, je 1 gld.; prejemnikom dvajsetih knjig se cena zniža za 10%. — Priznati moramo, da je zbirka v resnici izvrstna. Vsakdo dobi v njej mnogo koristne hrane. Akoravno se knjiga našega verlega prof. Pajka s svojo zanimivo in lepo vredjeno stvarino že sama po sebi vsem priporoča, jo vendar tudi tu vsem našim častitim gg. bralcem in zlasti prijateljem narodnega napredka najživejši priporočamo, ter ob enem želimo, da si jo vsakdo, komur je mogoče, omisli. Prederzno si le izjaviti željo, da bi bila pisava v drugem zvezku bolj domača in tudi prostemu bralcu bolj razumljiva, ker je pač — po naših mislih — namenjena ne samo izobraženemu slovenstvu, temuč tudi prostemu slovenskemu narodu v poduk.

—m—

Dohodki družbe sv. Mohora za leto 1872.

Letnine so poslali častiti gospodje:

Verbanček Jan., župnik v Krašnji	gld. 46.70
Smrečnik Bošt., župnik na Zihpoljah	18.—
Prezv. knezoškofijstvo v Mariboru	8.—
Dr. Muršec J., profesor v Gradcu	18.—
Poglšek Božidar, mešnik v Zavodnem	11.—
Gorišek Fr., župnik v Javorjah	16.—
Lunder Jan., duhoven v Ternjah	16.—
Dobernik J. 1.— Bolc Ant. 1.— Senk J. 1.—	3.—

Vkup gld. 136.80

Listnica.

Besednikova: Čč. gg. pisateljem: L. V. v S. Obe pošiljati hvaležno prejeli, lepa povest pride prihodnjič na versto. Več pozneje pismeno. — J. K. v N. M. Poslane prejeli in kar ni že preveč znanega bomo porabili. Hvaležni Vam bomo, ako še dalje nabirate. „Slov. Glasnik“ pa nimamo nobenega iztisa več. — S. G. v K. S poslanim razveselili in bomo prihodnjič ponatisnili. Prosimo večkrat kaj! —

Čč. gg. naročnikom: A. J. v V. List Vam redno pošiljamo. — J. Cv. v K. Knjižice „Mati božja dobrega sveta“ ima družba še nekaj iztisov po 30 nkr. na prodaj. — J. K. v N. M. S poslanim je naročnina poravnana do konca tekočega leta.